

Культура 09

10-10-2026

Тиждень #5

Лекція #19:

*Інші види народного мистецтва
(початок – закінчення)*

Завдання (з книжки *Українська Культура І*):

Прочитати:

Лекція #1:

Поняття культури

ст. 133-135

(старий підручник ст. 126-129)

Виконати:

Не завдано.

ДРУГИЙ РІК: АРХІТЕКТУРА І СКУЛЬПТУРА

Лекція 1

ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРИ

1. Що таке культура?

Культура — це сума надбань народу, створених впродовж довгого часу, що передаються з покоління до покоління. Це комплекс цінностей, ідеалів, форм організації життя і творчості у сферах духовій і матеріальній, що були витворені та засвоєні народом протягом своєї історії.

У найширшому розумінні, культура — все те, що люди самі створили, а не одержали від природи. Люди творять для того, щоб мати відповідні умови для життя і щоб виявити себе, свої почування, думки й таланти.

2. Культура і цивілізація — різниця і пов'язання.

Багато вчених роблять різницю між поняттями (термінами) «культура» і «цивілізація». Культура, або духова культура, відрізняється від цивілізації тим, що вона охоплює тільки ті надбання, що люди створили для збагачення духового життя. Це творчість, що дає насолоду від краси, розбуджує пориви до добра, правди та посвяти і викликає різноманітні почування. Натомість цивілізація, або матеріальна культура, — це те, що люди створили для заспокоєння фізичних потреб чи поліпшення умов життя.

До ділянок матеріальної культури входять: житло і будівництво, одяг, харчування, транспорт, комунікація, знаряддя праці, технологія, економічні (господарські) заняття, медицина, розваги і спорт і т. д.

У сфери духової культури входять: мова, література, мистецтво (малярство, різьба, архітектура, музика, танок, театр, кіно), релігійне життя, звичаї, наука, освіта й філософія, суспільні норми тощо.

Культура і цивілізація часто переплітаються. Наприклад: будинок, гарно збудований у якомусь стилі архітектури, є виявом і культури, і цивілізації; він задовольняє матеріально-побутові потреби, як також і любов краси.

3. Хто створює культуру?

Мистецькі, наукові і технологічні праці творять поодинокі люди. Але, культура складається із творчих надбань цілого народу і формується протягом довгого часу. Стаючи частиною культурної спадщини народу, твори поодиноких людей продовжують існувати незалежно від своїх авторів.

Кожна нація є індивідуальністю зі своїми специфічними властивостями. Кожен народ має свій власний досвід життя, на основі якого він творить свої ідеали, цінності і світогляд. Елементи стилю життя народу, створених від самих початків його існування і постійно удосконалюваних ним, називаємо культурою народу.

Культура — це ті спільні риси, які в'яжуть велику групу людей у націю або іншу форму спільноти. Культура виявляє «дух народу», який діє незалежно від поодиноких людей і який глибоко впливає на членів тієї спільноти та народу. Жодна людина не живе поза якоюсь культурою.

4. Що впливає на розвиток культури народу?

На розвиток культури впливають багато чинників:

- географія країни — її клімат, географічне положення і природа;
- біологія людей — їхні фізичні та психічні прикмети;
- історія — історичні переживання народу та його історична пам'ять;
- економіка — заняття людей і рівень їхнього життя;
- релігія і вірування;
- зв'язки з іншими народами, культурне засилля окупантів.

Пояснення слів

вірування — beliefs

духовий — spiritual

житло — dwellings

задовольняти — satisfy

знаряддя праці — tools

історичні переживання — historical experiences

надбання — creative acquirements

переплітатися — intertwine, coincide

розвага — recreation

спільнота — society

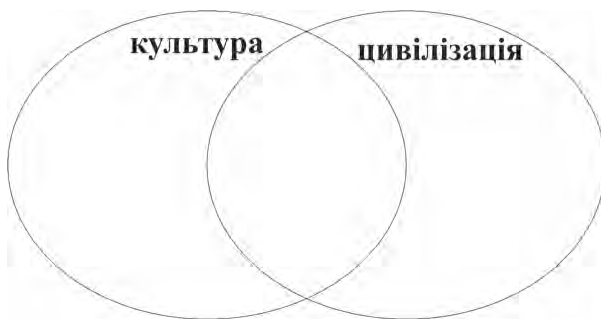
Закріплення 13

1. Що таке культура? 2
2. Хто творить культуру? 1
3. Яка різниця між культурою і цивілізацією? 2
4. Які ділянки входять до духової культури? 3
5. Які ділянки входять до матеріальної культури? 3
6. Яке значення культури для народу? 2

Вправа: Для кожного роду творчості визначіть, чи це вияв цивілізації (матеріальної культури), чи вияв (духовної) культури. 14

1. знаряддя праці	8. пісня
2. вірування	9. літак
3. кухонний посуд	10. машини
4. різдвяні прикраси	11. малюнок
5. ліки	12. вірш
6. вишивка	13. телефон
7. комп'ютер	14. писанка

Вправа: Впишіть кожен вид творчості, поданий нижче, у правильному місці у цих двох колах. Три роди творчості є виявами і культури, і цивілізації. 15

література
транспорт
меблювання

будівництво
різьба
медицина

технологія
одяг
музика

Вправа-аналіз: Знайдіть у своїй оселі будь-який мистецький предмет. Відтак дайте відповіді на такі питання. 9

1. Який предмет ви вибрали для цього завдання? 1
2. Чи подобається вам цей предмет? Чому? 2
3. Чому люди люблять прикрашати свої дома мистецькими предметами? Що воно дає людям? 2
4. Із досвіду, чи відрізняється всередині хата, в якій живе українська родина, від хати, в якій живе американська родина? Якщо так, то чим? 2
5. Чому люди так тримаються своєї прадідівської культури? 2